ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1973-2023

50
ΧΡΟΝΙΑ

από
τη Μεγάλη Εξέγερση
του Νοέμβρη του 1973

**Παραμένουμε ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ
της κοινωνικής ειρήνης, σύντροφοι και αδελφοί
μ' όλους εκείνους, που δεν μπήκαν στον «ίσιο»
μεταπολιτευτικό δρόμο, που δεν ήταν ήρωες,
αλλά άνθρωποι, οι οποίοι μπορεί ν' αγωνίστηκαν
πολλές φορές με λάθος απόψεις,
αλλά προσπάθησαν να μείνουν κοντά στις ρίζες
της ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ**

ΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ

Παραμένουμε ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ της κοινωνικής ειρήνης, σύντροφοι και αδελφοί μ' όλους εκείνους, που δεν μπήκαν στον «ίσιο» μεταπολιτευτικό δρόμο, που δεν ήταν ήρωες, αλλά άνθρωποι, οι οποίοι μπορεί ν' αγωνίστηκαν πολλές φορές με λάθος απόψεις, αλλά προσπάθησαν να μείνουν κοντά στις ρίζες της ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ.

Μ' όσους κατασυκοφαντήθηκαν, διώχθηκαν και φυλακίστηκαν, επειδή ονειρεύτηκαν όλα αυτά τα χρόνια έναν ανεξούσιο κόσμο πέρα από τα δημοκρατικά «νοήματα» και «μηνύματα» των κάθε λογής κρατούντων, αριστερών ή δεξιών.

Μ' όσους παρέμειναν ακλόνητα μακριά από τους νεκροθάφτες της Εξέγερσης, τα κόμματα, τα πλοκάμια της πολιτικής και τους εκβιασμούς της, κρυφούς ή φανερούς, μακριά από συμβιβασμούς μικρούς ή μεγάλους, μακριά από λογικές του είδους «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Γιατί καμία εξουσία δεν είναι ανίκητη, καμία καταπίεση και εκμετάλλευση, όσο σκληρή και αν είναι, δεν θα φέρει το τέλος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

ΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ

Αθήνα - Νοέμβριος 2023
Σαριπόλου 8 - Αθήνα - Τ.Κ. 106 82

Τηλ. Επικοινωνίας: 69 32 65 17 40

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1973-2023

50
ΧΡΟΝΙΑ

από τη Μεγάλη Εξέγερση
του Νοέμβρη του 1973

ΝΑΡΧΙΚΗ
ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ

ΧΟΥΝΤΑ

Ο συντάκτης της Πανσπουδαστικής Νο 8, ο Μίμης Ανδρουλάκης, το ΚΚΕ, το ΝΑΡ και τα «παράσημα» της μεταπολιτευτικής προβοκατορολογίας

πανσπουδαστικη

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Κάθε μορφή εξουσίας επιχειρεί να εποπτεύει το παρελθόν, δίχως όρια, δίχως όρους, δίχως εξηγήσεις· αδηφάγα επανέρχεται για να ορίσει το «εδώ» και το «εκεί», το «τώρα» και το «άλλοτε», την «αιτία» και το «αποτέλεσμα». Αυτοανακηρύσσεται κληρονόμος του παρελθόντος, αλλά και αιώνιος δεσμοφύλακας του «επίκαιρου» και του «ανεπίκαιρου», πρώτα απ' όλα για να κατοχυρώσει την υποτιθέμενη μη θνητότητά της. Οι τεχνικοί της εξουσίας πιστεύουν ότι κατέχουν τον παντοτινό κώδικα της αφομοίωσης, ιδιαίτερα, όταν «εξομολογούνται» την «αλήθεια», ή όταν αφηγούνται τις «ξεχασμένες» αναμνήσεις, δικές τους ή «άλλων». Κρατούν την μεζούρα του χρόνου, μετρούν και υπολογίζουν, (τα πενήντα χρόνια είναι αρκετά, τα τριάντα είναι λίγα), διαιρούν και πολλαπλασιάζουν τον ανυπόστατο χρόνο, τον κρύβουν στην μυστική τους «κρυψώνα» και τον ξαναεμφανίζουν (*του μεν πάθους παρόντος του δε πράγματος απόντος*).

Μα, θα αναρωτηθεί κάποιος, *αν η λήθη είναι παρούσα*, πως μπορούν να την θυμηθούν αυτοί οι ίδιοι που επένδυσαν σ' αυτήν; Οι τεχνικοί της εξουσίας, όμως, δεν αφηγούνται για να απελευθερώσουν την ιστορία από τα «βάρη» της, δεν «αποκαλύπτουν» για να προσθέσουν, αλλά για να αφαιρέσουν και πάλι. Δεν «προδίδουν», έστω και ετεροχρονισμένα, την αλήθεια. Όχι, η τελετουργία σκοπεύει να την ξορκίσει οριστικά.

Μόνο οι νεκροί ξέρουν την αλήθεια;

«Σαν υπεύθυνη Συντονιστ. Επιτρ. Αγώνα του Πολυτεχνείου καταγγέλλουμε σ' όλο το σπουδαστικό κόσμο, τη νεολαία και το λαό τις αφηνιασμένες προσπάθειες της χουντικής ΚΥΠ και των πληρωμένων πραχτόρων της να διαστρέφουν, απ' την αρχή της μεγαλειώδηκης εκδήλωσης μας του Πολ/χνείου, την πορεία και το περιεχόμενο της. Καταγγέλλουμε τη προσχεδιασμένη εισβολή στο χώρο του Πολ/χνείου τη Τετάρτη, 14 του Νοέμβρη, 350 περίπου οργανωμένων πραχτόρων της ΚΥΠ, σύμφωνα με το προβοκατόρικο σχέδιο των Ρουφογάλη - Καραγιαννόπουλου, με βάση τις εντολές του παραμερισμένου τώρα τέως πρωτοδικτάτορα Παπαδόπουλου και της αμερικανικής CIA, με σκοπό να προβάλουν με κάθε μέσο τραμπουκισμού και προβοκάτσιας γελοία και αναρχικά συνθήματα και συνθήματα που δεν εκφράζανε τη στιγμή και τις συγκεκριμένες δυνάμεις[...] Έτσι τα συνθήματά μας: Ψωμί-Παιδεία-Ελευθερία, 20% για τη Παιδεία, Κάτω η Χούντα, Έξω οι αμερικάνοι, Εργάτες Αγρότες και Φοιτητές, όλοι Ενωμένοι, Λαϊκή κυριαρχία, Εθνική Ανεξαρτησία έπνιξαν τις

ψευτοεπαναστατικές κραυγές της ΚΥΠ και των χαφιέδων της που αιφνιδιαστικά είχαν προβάλει με πανώ και με τη τραμπούκικη κατάληψη δυο μεγαφώνων, συνθήματα όπως: Κάτω το Κράτος, Κάτω η εξουσία, Μάης του '68 και είχαν πρωτοστατήσει σε κάποιες ανεδαφικές εκκλήσεις για άμεση λαϊκή επανάσταση και άμεση γενική απεργία».

«***Πανσπουδαστική Νο 8***», έντυπο συνδικαλιστικό όργανο της ΑντιΕΦΕΕ, Γενάρης-Φλεβάρης 1974, 4η σελίδα, κείμενο με τίτλο «***ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ***».

«Με οργανωτικά μέσα, με την καταστολή και την συκοφαντία και την παραποίηση των γεγονότων προσπαθούν να επιβάλουν την εικόνα που τους εξυπηρετεί. Φτάνουν να ανακηρύσσονται οι αυθεντικοί εκφραστές της εξέγερσης και με την βοήθεια των μηχανισμών καταστολής προσπαθούν χρόνια τώρα να καρπωθούν αυτό, στο οποίο εναντιώθηκαν με νύχια και με δόντια.

Η «παλλαϊκή εξέγερση», η «φοιτητική εξέγερση» αντικατέστησε τους «350 προβοκάτορες των Ρουφογάλη-Καραγιανόπουλου» (ΚΚΕ) και τις «οχλοκρατικές και αναρχικές εκδηλώσεις μιας μειοψηφίας» (Χούντα)».

Γιώργος Βλασσόπουλος, «***Τα γεγονότα που οδήγησαν στην εξέγερση του Πολυτεχνείου του 1973, όπως τα ξαναθυμάται ένας «προβοκάτορας»***», ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, φύλλο 8, Νοέμβριος 2002

50 χρόνια μετά την εξέγερση του Νοέμβρη του '73, 50 χρόνια μετά την κατάληψη του Πολυτεχνείου. Ο συντάκτης της περιβόητης «*Ανακοίνωσης-Απάντησης της Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα του Πολυτεχνείου*», αποκαλύπτεται στο βιβλίο του *Μίμη Ανδρουλάκη* «*Πριν σβήσουν τα φώτα*». Πρόκειται για τον τότε γραμματέα της σπουδάζουσας της ΚΝΕ ***Κώστα Τζιαντζή***, μέλος της Κ.Ε. του ΚΚΕ μέχρι το 1989, και στην συνέχεια εκ των βασικών κατασκευαστών και στελεχών του ΝΑΡ, έως και τον θάνατό του το 2011.

Πρώτα απ' όλα, θα θυμίσουμε, ότι ο ***Τζιαντζής*** με το κείμενο αυτό, που στοιχειοθέτησε ο ***Λάκης Σταθάκης*** (αδελφός του υπουργού του Συριζα Γιώργου Σταθάκη), πλαστογράφησε αποδεδειγμένα την υπογραφή της ***Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα του Πολυτεχνείου***, προβοκάροντας με τον πιο άθλιο τρόπο τους συμμετέχοντες σ' αυτήν: «***Όχι, δεν διάβασε και δεν ενέκρινε κανένας από τους «πάνω» την ψευδεπίγραφη ανακοίνωση της «Συντονιστικής». Την έγραψε εν θερμώ στον ίδιο χώρο του παράνομου τυπογραφείου, μπροστά στον παντελώς αμέτοχο Λάκη Σταθάκη (σ.σ.: αδελφό του Γιώργου Σταθάκη, πρώην υπουργού του ΣΥΡΙΖΑ), ο οποίος απλώς τη στοιχειοθετούσε μηχανικά***», γράφει σχετικά ο Μίμης Ανδρουλάκης.

Η ανακοίνωση της ψευτο-συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα του ***Τζιαντζή*** και της ΚΝΕ καταγγέλλεται έξι μήνες αργότερα (Μάης 1974, περιοδικό «*Δημοκρατία*», μηνιαία δημοκρατική επιθεώρηση, «*Ομάδα Δημοκρατίας*», τεύχος 82) με το ακόλουθο κείμενο-δήλωση 17 μελών της Συντονιστικής Επιτροπής του Πολυτεχνείου:

*«Εμείς οι "17", μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής, που προέκυψε από δύο μέλη κάθε Σχολής εκλεγμένα από τις Γενικές Συνελεύσεις των Σχολών που πραγματοποιήθηκαν κατά την διάρκεια της τριήμερης κατάληψης του Πολυτεχνείου, διαβάσαμε στο 8ο φύλλο της "ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗΣ", οργάνου της "ΑΝΤΙΕΦΕΕ", κείμενο με τίτλο "Ανακοίνωση - απάντηση" της Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα του Πολυτεχνείου. Επειδή και στο παρελθόν παρουσιάσθηκαν και άλλες ανακοινώσεις, επικαλούμενες την καθολική έγκριση της Συντονιστικής Επιτροπής Αγώνα, κρίνουμε σκόπιμο να τονίσουμε ότι **εμείς ποτέ δεν λάβαμε μέρος στη σύνταξη ή την υπογραφή καμίας παρόμοιας ανακοίνωσης και, φυσικά, ούτε της παραπάνω.***

Η Συντονιστική Επιτροπή Αγώνα είχε σαν καθήκον και επιδίωξη την υπεύθυνη και μοναδική αντιπροσώπευση των φοιτητών και την συντονισμένη προβολή των αιτημάτων και συνθημάτων που εξέφρασαν τον αγώνα εκείνων των ημερών και μέσα στις τότε συγκεκριμένες συνθήκες.

Εκ των πραγμάτων λοιπόν, δεν μπορεί να ανατεθεί στη Συντονιστική Επιτροπή και, πολύ περισσότερο σε κάποια μέλη της, ο ρόλος της παντοτινής έκφρασης του φοιτητικού κινήματος. Η επίκληση του ονόματος της Συντονιστικής Επιτροπής για την κάλυψη και προβολή ορισμένων γνωμών και θέσεων, ανεξάρτητα από την οποιαδήποτε κριτική που θα μπορούσε να ασκήσει κανείς για το περιεχόμενό τους, είναι τουλάχιστον απαράδεκτη. Νομίζουμε ότι τέτοιες ενέργειες δεν πρέπει να γίνονται, γιατί μόνο καλό δεν προσφέρουν στην ενότητα του αγώνα.

17 ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

***Σημείωση**: Για την διατύπωση και την υπογραφή των παραπάνω απόψεων δεν ήταν δυνατό να βρεθούν για να συμμετάσχουν όλα τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του Πολυτεχνείου, εξ αιτίας των δύσκολων συνθηκών που αντιμετωπίζουν (φυλακές, παρανομία κλπ)».*

Θα θυμίσουμε ότι στο φύλλο 8 της «*Πανσπουδαστικής*», κάποιες, επίσης, «αόρατες» Επιτροπές αγώνα της Φυσικομαθηματικής σχολής, δηλαδή η ΚΝΕ, «καταγγέλλουν» τον ***Διονύση Μαυρογένη*** ως πράκτορα της ΚΥΠ και της Ασφάλειας, την στιγμή που ο ίδιος κρύβεται από την χούντα του Ιωαννίδη.

Όπως θα δούμε στην συνέχεια, ο ρόλος του Τζιαντζή ως συντάκτη, όχι μόνον δεν αμφισβητείται από καμία πλευρά αλλά, μάλιστα, όπως φαίνεται και από την ανακοίνωση του ΝΑΡ, επαινείται για την ενέργειά του αυτή.

Όπως γράφουν, μεταξύ άλλων, 17 πρώην μέλη της ΚΝΕ και ορισμένοι εξ αυτών και νυν μέλη και υποψήφιοι βουλευτές του ΚΚΕ, για τον Ανδρουλάκη: «***Δεν τον έπιασε έτσι ξαφνικά ο πόνος για την "Πανσπουδαστική Νο 8". Άλλος είναι ο στόχος της τυμβωρυχίας του: ρίχνοντας το αποκλειστικό ανάθεμα στον Κώστα Τζιαντζή για όλες τις οργανωτικές "ανεπάρκειες" της ευρισκόμενης τότε σε βαθιά παρανομία καθοδήγησης του ΚΚΕ και της ΚΝΕ, παρουσιάζοντάς τον ως τον αποκλειστικό φορέα του "αμετάκλητου σφάλματος" τονώνει την αίσθηση μεγαλείου για τον εαυτό του, που φαίνεται ότι την έχει ανάγκη***» (Αναστασιάδης Κίμων, Βαλαβάνη Νάντια, Καραγιάννης Γιώργος, Κυπραίος Τάκης, Παντάκας Δημήτρης, Πάντος Στέφανος, Παπαγκίκα Κατερίνα, Παπαδήμας Άλκης, Παπαπέτρου Γιώργος, Σκαμνάκης Θανάσης, Σορολοπίδης Γιώργος, Τσακνής Διονύσης, Τσικόπουλος Νίκος, Φιλιππάκης Γιώργος, Χατζόπουλος Στάθης).

Υποστηρίζουν, μ' άλλα λόγια, ότι η ευθύνη δεν πρέπει να αποδίδεται μόνο στον τότε γραμματέα της σπουδάζουσας της ΚΝΕ ***Κώστα Τζιαντζή***, αλλά στις «*οργανωτικές ανεπάρκειες*» της καθοδήγησης του ΚΚΕ και της ΚΝΕ, που βρίσκονταν σε συνθήκες βαθιάς παρανομίας.

Όσο για το ***Σχόλιο του Γραφείου Τύπου του ΝΑΡ για την Κομμουνιστική Απελευθέρωση***, ο Ανδρουλάκης «*Στο πρόσωπο του Κώστα Τζιαντζή στοχοποιεί όλους και όλες, τους αγωνιστές και τις αγωνίστριες της ΚΝΕ τότε, αλλά κι ευρύτερα του μαχόμενου κινήματος της νεολαίας, που μάτωσαν στη Νομική, στο Πολυτεχνείο, στα κολαστήρια της χούντας κι έδωσαν την μάχη για μια Αριστερά σύγχρονη και επαναστατική, ανατρεπτική και κομμουνιστική, με ένα πνεύμα που οι καρεκλοκένταυροι σαν τον Ανδρουλάκη ποτέ δεν μπορούσαν να καταλάβουν*».

Το κείμενο του ΝΑΡ, εκτός από τον οχετό ύβρεων προς τον Ανδρουλάκη, δεν αφιερώνει ούτε μια λέξη για την αθλιότητα του Τζιαντζή, επιβεβαιώνοντάς την δια της σιωπής, επικροτώντας την και δοξάζοντάς την.

Ας περάσουμε, τώρα, στην τοποθέτηση της ***Εύης Τζανεττή***, φοιτήτριας της Αρχιτεκτονικής το 1973 και μέλος, τότε, της ΟΣΕ:

«*Στην Πανσπουδαστική Νο 8 επιχειρήθηκε η εξόντωση πολιτικών αντιπάλων, μέσω της καταγγελίας τους ως χαφιέδων και πρακτόρων. Αυτό ήταν πρωτοφανές για τα αγωνιστικά ήθη της εποχής και μάλιστα σε καιρό βαθειάς παρανομίας που η ανασκευή τους ήταν πολύ δύσκολη. Αυτό συνιστά ΥΒΡΗ. Το να χαρακτηρίζεις «αστοχία», όπως ισχυρίστηκε ο Θ. Σκαμνάκης, τα παραπάνω, ισοδυναμεί με μια ακόμα μαχαιριά και μάλιστα στοχευμένη και πισώπλατη στον Διονύση Μαυρογένη. [...] Ο Κώστας Τζιαντζής είναι ο συντάκτης του κειμένου. Σιγά τις αποκαλύψεις. Ο κόσμος τόχει τούμπανο και το ΚΚΕ κρυφό καμάρι [...] Ο Κώστας Τζιαντζής, ως συντάκτης της Π.8, ασφαλώς και έχει ευθύνη. Όμως, εξέφρασε τις περιρρέουσες απόψεις της ηγεσίας του ΚΚΕ, που έχει και την διαχρονική ευθύνη, εφόσον επικαιροποιεί τέτοια αλητεία επί 49 χρόνια. Κατανοώ την ευαισθησία και τα δάκρυα απέναντι στον αγωνιστή Κώστα Τζιαντζή. Όμως, δάκρυα, ευαισθησία και συγγνώμες, απαιτούνται απέναντι και στον Διονύση Μαυρογένη που κατηγορήθηκε ως χαφιές, τον Νίκο Σιδέρη, τον Δημήτρη Κουμάνταρο, τον Γιάννη Μήλιο, τον Αρτέμη Ροζάκη κ.ά. που κατηγορήθηκαν ως πράκτορες του Ρουφογάλη. Η μη καταγγελία της Π.8 αποτελεί ευθύνη των στελεχών της ΚΝΕ, αλλά και του Μίμη Ανδρουλάκη, όσο ήταν εντός των τειχών. Λίγο αργά για δάκρυα Μίμη. [...] Φυτέψτε σφάκες στην αυλή σας για να μην έχετε ποτέ κατσαρίδες, ποντίκια και χαφιεδολογία. Φυλαχτείτε, το μέλλον θα 'χει πολλή πρακτορολογία για αντίκρουση (Ανδρουλάκη)*».

Στο επόμενο φύλλο θα επανέλθουμε μ' αφορμή το ζήτημα αυτό, ως έναν ελάχιστο φόρο τιμής σ' όλους εκείνους τους αγωνιστές που μεταπολιτευτικά συκοφαντήθηκαν ως «προβοκάτορες», σ' όλους εκείνους τους αγώνες που ρίχτηκαν στην κομματική λάσπη, για να στηριχθεί η εξουσία και εξυπηρετηθούν τα κομματικά και κρατικά συμφέροντα.

Φεβρουάριος 2023, *Διαδρομή Ελευθερίας*, Νο 234
Συσπείρωση Αναρχικών

Η Πανσπουδαστική Νο 8, το ΚΚΕ και η Κομματική «Αλήθεια» 50 χρόνια μετά…

Σε ομιλία του ο ***Δημήτρης Γόντικας***, μέλος της ΚΕ του ΚΚΕ, μ' αφορμή την επέτειο 50 ετών από την κατάληψη της Νομικής τον Φλεβάρη του 1973, μεταξύ άλλων, είπε:

> ***«Ποτέ δεν ισχυριστήκαμε ότι η ΚΝΕ στα δύσκολα εκείνα χρόνια τα έκανε όλα καλά, ότι δεν έκανε λάθη, ότι δεν είχε ελλείψεις και αδυναμίες στην καθοδήγηση των αγώνων. Είναι, όμως, αθλιότητα ένα επιμέρους γεγονός, όπως ένα δημοσίευμα της Πανσπουδαστικής Νο 8, το οποίο μάλιστα γράφτηκε μετά την εξέγερση του Πολυτεχνείου, που δεν έπαιξε κανέναν απολύτως ρόλο και δεν επηρέασε σε τίποτα τις εξελίξεις και σε κανέναν τομέα, να αναδείχνεται σε ξεχωριστό ζήτημα για να πλήξει την ιστορία της ΚΝΕ. Είναι μικροπρέπεια και ασέβεια στην ιστορική αλήθεια και στον ηρωικό αγώνα της Οργάνωσης της Σπουδάζουσας της ΚΝΕ στα χρόνια της δικτατορίας και ειδικότερα της συμβολής της στην εξέγερση του Πολυτεχνείου».***

Ο Δημήτρης Γόντικας βασανίστηκε άγρια κατά την περίοδο της δικτατορίας και το γεγονός αυτό είναι ιστορική αλήθεια. Άλλο τόσο, όμως, ιστορική αλήθεια είναι η αθλιότητα του δημοσιεύματος της «***Πανσπουδαστικής Νο 8***», ειδάλλως μάλλον ο Γόντικας εννοεί ότι η «***ιστορική αλήθεια***» καταντάει μικροπρέπεια και ασέβεια, γιατί έτσι βολεύει την κομματική «αλήθεια».

Ο Γόντικας ομολογεί ανοικτά την πατρότητα του δημοσιεύματος. Πλέον δεν μπορεί να κάνει κι αλλιώς. Το ΚΚΕ, άλλωστε, μεταπολιτευτικά άλλοτε ποιούσε την νήσσαν και άλλοτε αναλάμβανε δημόσια την πολιτική ευθύνη για το δημοσίευμα. Ο Γόντικας χαρακτηρίζει «***επιμέρους γεγονός***» το δημοσίευμα, ισχυριζόμενος, ότι αφού γράφτηκε μετά την εξέγερση του Πολυτεχνείου, «***δεν έπαιξε κανέναν απολύτως ρόλο και δεν επηρέασε σε τίποτα τις εξελίξεις και σε κανέναν τομέα***».

Ο Γόντικας ψεύδεται συνειδητά και απροκάλυπτα.

Και οι λόγοι είναι απλοί. Το δημοσίευμα της «***Πανσπουδαστικής Νο 8***» περί 350 προβοκατόρων διαπνέεται από πάνω μέχρι κάτω από την κομματική γραμμή του ΚΚΕ, έτσι, όπως αυτή εκφράστηκε από την πρώτη στιγμή των γεγονότων, τα οποία οδήγησαν στην κατάληψη του Πολυτεχνείου: οι καταλήψεις είναι ανεπιθύμητες, και πάση θυσία θα πρέπει να αποφεύγονται ή όταν αυτό δεν είναι δυνατόν να καταστέλλονται μέσω της «απαγκίστρωσης», αλλά και της κατασυκοφάντησης των «***εξτρεμιστικών στοιχείων***», που πρωτοστατούν σ' αυτές. Αυτές οι κομματικές λογικές εφαρμόστηκαν στην πράξη εκ μέρους της ΚΝΕ στα γεγονότα του Πολυτεχνείου, όπως θα θυμηθούμε στην συνέχεια.

Ο Γόντικας, όπως και το ΚΚΕ, γνωρίζει πολύ καλά τι σημαίνει, σε συνθήκες άγριας καταστολής εκ μέρους του χούντας, να «σημαδεύονται» ως «προβοκάτορες» αγωνιστές, που βρίσκονται σε καθεστώς παρανομίας, όπως ο ***Διονύσης Μαυρογένης***, τον οποίο «λησμονά» να αναφέρει, προφανώς, θεωρώντας τον το «υπόλοιπο» ενός «επιμέρους» δημοσιεύματος.

Δεν επρόκειτο, λοιπόν, για ένα άνευ αξίας και λόγου δημοσίευμα, αλλά για μια άθλια προβοκατορολογία, που στόχευε να παίξει συγκεκριμένο ρόλο και να καθορίσει με σημαντικό τρόπο την τυχόν συνέχεια των αντιδικτατορικών αντιδράσεων, οι οποίες μπορεί να μην ήταν δεδομένες, αλλά σίγουρα φάνταζαν εξίσου ανεξέλεγκτες για το ΚΚΕ. Το ΚΚΕ, με το συγκεκριμένο δημοσίευμα, είτε αρέσει είτε δεν αρέσει, συμμετείχε ενεργά στην καταστολή των αντιφρονούντων, γεγονός το οποίο δεν μειώνεται στο ελάχιστο από την καταστολή που το ίδιο δέχθηκε τον Φλεβάρη του 1974.

Και κάτι ακόμη: μέσω της προβοκατορολογίας η ΚΝΕ αποποιείται των ευθυνών για την κατάληψη του Πολυτεχνείου, την ξεχωρίζει από τις κινητοποιήσεις των φοιτητών, δείχνει στην χούντα ότι οι κυρίως υπεύθυνοι είναι οι «άλλοι», μ' ό,τι αυτό συνεπάγεται για την συνέχεια:

«*Σαν υπεύθυνη Συντονιστ. Επιτρ. Αγώνα του Πολυτεχνείου καταγγέλλουμε σ' όλο το σπουδαστικό κόσμο, τη νεολαία και το λαό τις αφηνιασμένες προσπάθειες της χουντικής ΚΥΠ και των πληρωμένων πραχτόρων της να διαστρέφουν, απ' την αρχή της μεγαλειώδικης εκδήλωσης μας του Πολ/χνείου, την πορεία και το περιεχόμενο της*».

Η «μεγαλειώδης εκδήλωση» διαστράφηκε από τα «αναρχικά στοιχεία», τόσον όσον αφορά την πορεία της (μετατράπηκε σε κατάληψη) όσο και όσον αφορά το περιεχόμενο (τα φοιτητικά αιτήματα έμειναν στην άκρη…).

Σύμφωνα με την ΕΣΑ,

«***από την πρώτην όμως ημέραν της καταλήψεως και του εγκλεισμού, αι οργανώτριαι παρατάξεις απώλεσαν τον έλεγχον της καταστάσεως, όστις περιήλθεν εις εξτρεμιστικά στοιχεία του Διεθνούς Αναρχισμού, άσχετα προς την ιδιότητα του φοιτητού ή σπουδαστού τού Πολυτεχνείου, άτινα διαπνεόμενα υπό μηδενιστικών αρχών, προέβησαν εις καταστροφάς των εγκαταστάσεων και εποπτικών οργάνων του Πολυτεχνείου, ως καεί λεηλασίας τοιούτων των ζημιών εκτιμωμένων περί το εν δισεκατομμύριον […] Οι αναρχικοί εκμεταλλευόμενοι την αδιανόητον αντίληψιν περί του ασύλου των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων υπό των πρυτανικών αρχών και της Συγκλήτου του Πολυτεχνείου, ως και την χλιαράν αντιμετώπισιν της όλης καταστάσεως υπό των αρμοδίων οργάνων της πολιτείας και ενθαρρυνάμενοι και υποκινούμενοι υπό παραγόντων του εξωτερικού (ραδιοσταθμών κλπ.) εξήλθον του χώρου του Πολυτεχνείου καεί προέβησαν εις εμπρησμούς, καταστροφάς και λεηλασίας ξένης ιδιοκτησίας, δημιουργήσαντες εικόνα Δεκεμβριανών εις το κέντρον των Αθηνών***» (Ανακοίνωση της ΕΣΑ 11-12-1973).

Δεν πρόκειται, λοιπόν, για ένα «λάθος», μια «πολιτική αστοχία» ενός «ξεκομμένου» καθοδηγητικού Πυρήνα, δεν αποτελούσε μια «πρωτοβουλία» του συντάκτη γραμματέα της σπουδάζουσας της ΚΝΕ ***Κώστα Τζιαντζή***. Βρίθει η ιστορία του ΚΚΕ από τις εκκαθαρίσεις των «διαφωνούντων» με την γραμμή του κόμματος, από τις εξοντώσεις αρχειομαρξιστών, τροτσκιστών και αναρχικών στο παρελθόν στον ελλαδικό χώρο. Αυτής της ιστορίας μέρος είναι τόσο το δημοσίευμα όσο και οι εμπνευστές του και όχι, φυσικά, μόνον ο αποθανών ***Κώστας Τζιαντζής*** και όσοι τον καθοδηγούσαν. Γι' αυτό τον λόγο, ο Δημήτρης Γόντικας δεν αφιέρωσε ούτε μια λέξη για τον Διονύση Μαυρογένη.

Εξτρεμιστικά στοιχεία… προκαλούν τους αστυνομικούς…

Ίσως αποκατασταθεί και αυτός μετά θάνατον. Ποιος ξέρει;

Θα αναφερθούμε, τώρα, στην περιβόητη «***Έκθεση και συμπεράσματα για τα γεγονότα του Νοέμβρη 1973***» που εγκρίθηκαν στην 4η Ολομέλεια της ΚΕ του ΚΚΕ τον Ιούλιο του 1976.

Ας δούμε, και ας σχολιάσουμε ορισμένα διδακτικά εδάφια και πρώτα απ' όλα σχετικά με την κατάληψη ως μορφή αγώνα:

«*Η αδυναμία της πρόβλεψης των μορφών που μπορεί να πάρει αυτή η πάλη υπήρχε στην επεξεργασία και της γραμμής της ΚΝΕ. Αντίθετα, τονιζόταν, και μάλιστα έντονα (πράγμα που γενικά ήταν σωστό) ότι θα έπρεπε να αποφευχθούν οι περιπτώσεις ξεκομμένων ενεργειών του ΦΚ –και ειδικά με τη μορφή κατάληψης κτιρίων– κάτω από την επίδραση των αυθόρμητων και αριστερίστικων στοιχείων. Αυτό όμως είχε και την αρνητική του πλευρά, γιατί περιόριζε σε λειψό, καθολικά απορριπτικό προσανατολισμό την αντιμετώπισή τους. Τονιζόταν (σωστά): "όχι απρογραμμάτιστες ενέργειες, όχι καταλήψεις". Δεν γινόταν όμως επεξεργασία συγκεκριμένων μεθόδων για τη θετική παρέμβασή μας σ' οποιαδήποτε τέτοια ξεκομμένη ενέργεια, για την εξέλιξή της μέσα στα σωστά πλαίσια της ανάπτυξης της γενικότερης αντιχουντικής πάλης. Στην έλλειψη αυτή συντελούσε και κάποια υπερτίμηση των δυνάμεων μας μέσα στο ΦΚ.*»

Μ' άλλα λόγια, η «γραμμή» της ΚΝΕ ήταν σαφώς ενάντια στις καταλήψεις, οι οποίες θεωρούνταν «ξεκομμένες» ενέργειες που απορρίπτονταν με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο. Το «πρόβλημα» που εντοπίζεται είναι η αδυναμία της ΚΝΕ να παρεμβαίνει με «επεξεργασμένες μεθόδους», όταν παίρνουν το «πάνω χέρι» τα «αριστερίστικα» ή «αυθόρμητα» στοιχεία. Και ο νοών νοείτο.

[...] Πρέπει να λεχθεί ότι η κατάληψη αποτέλεσε αιφνιδιασμό για τις καθοδηγήσεις του Κόμματος και της ΚΝΕ. Δεν ήσαν προετοιμασμένες να δουν τις μεθόδους παρέμβασής τους στα γεγονότα καθώς και τις μεθόδους συντονισμού της δράσης τους. Η ΚΟΑ και το Γραφείο του ΚΣ της ΚΝΕ είδαν καταρχήν την κατάληψη σαν μια επικίνδυνη περιπλοκή στην ανάπτυξη της αντιχουντικής πάλης. Η σκέψη τους ήταν κυρίως να πάρουν μέτρα για την άμεση απαγκίστρωση των φοιτητών από το Πολυτεχνείο και για εξέλιξη της εκδήλωσης σε αντι-δικτατορικές διαδηλώσεις προς μια ή περισσότερες κατευθύνσεις.[…] Για εκδηλώσεις όμως σαν κι αυτές δεν είχε προβληματιστεί –"για αγώνα σε τέτοια έκταση δεν υπήρχε ούτε καν σκέψη".
Είχε μόνο προγραμματιστεί, μαζί με την ΚΝΕ, μια δημόσια εκδήλωση για το Γληνό στις αρχές Δεκέμβρη. "Τα γεγονότα μας έπιασαν απαράσκευους και μην προβλέποντας την έκτασή τους". Το Γραφείο Κλιμακίου όχι μόνο δεν προέβλεψε τα συγκεκριμένα γεγονότα, αλλά ούτε μπόρεσε να τα παρακολουθήσει (και φυσικά, πολύ περισσότερο, να τα καθοδηγήσει), δεν ήξερε ούτε στην πορεία τους την έκταση που είχαν πάρει, αφού "ακόμα και την Παρασκευή το μεσημέρι είναι γεγονός ότι δεν πήγε το μυαλό μας πως τα γεγονότα θα έπαιρναν αυτή την εξέλιξη". (Τα αποτελέσματα είναι από έκθεση, εκείνης της περιόδου, του Κλιμακίου).»

Το μίσος και η μανία, λοιπόν, που εκδηλώθηκε αργότερα για τους «προβοκάτορες» είναι δικαιολογημένο, αφού «*για αγώνα σε τέτοια έκταση δεν υπήρχε ούτε καν σκέψη*». Η Έκθεση ομολογεί ότι το ΚΚΕ και η ΚΝΕ, όχι μόνο δεν προέβλεψαν στο ελάχιστο τα συνταρακτικά γεγονότα που ξέσπασαν, όχι μόνο δεν ήλεγχαν στο ελάχιστο τις εξελίξεις, όχι μόνο δεν μπορούσαν να καθοδηγήσουν ούτε καν τα μέλη τους, αλλά το μόνο που σκέφτονταν ήταν η «απαγκίστρωση». Δηλαδή, να καταστείλουν την εξέγερση που ήταν σε εξέλιξη, να στείλουν στα σπίτια τους τους συγκεντρωμένους, αφού δεν ήταν σε θέση ούτε να παρακολουθήσουν τα γεγονότα πολύ περισσότερο να τα καθοδηγήσουν.

[...] Το Γραφείο του ΚΣ της ΚΝΕ έμαθε τα γεγονότα σχεδόν τυχαία την Πέμπτη το πρωί. Δεν εξασφαλίστηκε όμως άμεση επαφή ούτε με την ΚΟΑ, ούτε με το Γραφείο

Κλιμάκων, ούτε με το Γραφείο Σπουδάζουσας της ΚΝΕ. Πρώτη του εκτίμηση ήταν ότι τα γεγονότα αποτελούν ανεύθυνη, ως ένα βαθμό, ενέργεια, έξω από τη γραμμή της οργάνωσης. [...] Διάφορες θέσεις κατέβαιναν σα γραμμή της καθοδήγησης, χωρίς να μπορεί να εξακριβώσει κανείς τότε ποια ήταν η γνήσια. Το απόγευμα της Πέμπτης φτάνει στους συνδικαλιστές μια γραμμή που ζητούσε να ρίχνονται βασικά φοιτητικά αιτήματα, η οποία δεν «πιάνει" ούτε στα μέλη μας. Και όπου την υπερασπίστηκαν έτσι απόλυτα, ζημίωσε και είχε σαν αποτέλεσμα ορισμένα στελέχη της ΑντιΕΦΕΕ ν' αποτύχουν στις εκλογές των γενικών συνελεύσεων. [...]

Με άλλα λόγια, η «καθοδήγηση» δεν μπορούσε να πείσει ούτε τα μέλη της ΚΝΕ, η «γραμμή» είτε δεν έφθανε, είτε δεν έπειθε σχεδόν κανένα μέλος. Και το χειρότερο για την «πρωτοπορία» του φοιτητικού κινήματος; Όταν τα μέλη υπερασπίζονταν ανοικτά την «γραμμή» δεν κατόρθωναν να εκλεγούν στις εκλογές των γενικών συνελεύσεων…

[...] Η "κατάληψη" απέξω έδινε εντύπωση, τότε ακόμα, εξτρεμισμού. Τα αριστερίστικα συνθήματα επικρατούσαν. Γίνονταν προκλήσεις σε αστυνομικούς. Οι χειρόγραφες προκηρύξεις (τρυκ, κλπ.), καθώς και οι πολυγραφημένες, είχαν προωθημένα και αριστερίστικα συνθήματα. Ήσαν, οπωσδήποτε, πρόχειρα και πολλά αυτοσχέδια. Έτσι, εκτιμήθηκε ότι πρόκειται για μια ανεύθυνη και βιαστική κίνηση με έντονο το αριστερίστικο στοιχείο, που ήταν, ως ένα βαθμό, έξω από τη γραμμή της οργάνωσης, η οποία εκείνο τον καιρό, γενικά ήταν κατά των καταλήψεων και των βιαστικών και απρογραμμάτιστων ανοιχτών εκδηλώσεων. [...]».

Η κατάληψη έδινε την εντύπωση «εξτρεμισμού» στο Κόμμα, επειδή «τον καιρό εκείνο γενικά ήταν κατά των καταλήψεων» και βέβαια «των απρογραμμάτιστων ανοιχτών εκδηλώσεων». Απρογραμμάτιστων από το ΚΚΕ άρα και «ανεύθυνων»…

Σαν να μην πέρασε μια μέρα…

Μάρτιος 2023, *Διαδρομή Ελευθερίας* Νο 235
Συσπείρωση Αναρχικών

Το Δημογραφικό bullying
και η ιστορία μιας λεζάντας του Λαλιώτη

Κάθε χρόνο, με αφορμή το τριήμερο εκδηλώσεων για την εξέγερση του Πολυτεχνείου 1973, πλήθος εκπομπών, δημοσιευμάτων αλλά και εκδόσεων βιβλίων έχουν τη τιμητική τους. Θα περίμενε κάποιος, ότι 46 χρόνια μετά, όλα θα έχουν ειπωθεί και αναλυθεί για εκείνες τις λιγοστές ημέρες του Νοέμβρη. Παραδόξως και εμείς οι ίδιοι διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν σημεία τα οποία ακόμη, είτε τελούν υπό σκιά είτε προκαλούν έντονο εκνευρισμό σε ορισμένους, χωρίς να αναπτύσσεται μια ελάχιστη επιχειρηματολογία. Παράλληλα με το τριήμερο του Πολυτεχνείου, γίναμε οι ίδιοι μάρτυρες, ως αναγνώστες και ως αυτήκοοι, δημοσιογραφικής επίθεσης ενάντια σε βιβλίο που έχει εκδοθεί πρόσφατα και περιλαμβάνει μαρτυρίες προσώπων που σχετίζονται με το Πολυτεχνείο 1973. Μάλιστα, στη ραδιοφωνική εκπομπή, ο καταγγέλλων δεν ήθελε καν να αναφέρει το όνομα του βιβλίου και τον συγγραφέα του. Πρόθεσή μας με το συγκεκριμένο σημείωμα, δεν είναι να γράψουμε μια κριτική βιβλίου αλλά ούτε να μιλήσουμε για τα συγκεκριμένα γεγονότα που διαδραματίστηκαν τότε. Όπως επίσης, δεν έχουμε ως στόχο να εξετάσουμε, εάν στο συγκεκριμένο βιβλίο, μέσω της επιλογής των προσώπων που μιλούν, αποτυπώνεται ολόκληρη η ιδεολογικοπολιτική παλέτα των τεσσάρων περίπου ημερών της κατάληψης. Εάν και πώς καταγράφεται η ισχνή αλλά δραστήρια παρουσία αναρχικών ή άλλων ρευμάτων, ομάδων κλπ. Θέλουμε αποκλειστικά και μόνο να εξετάσουμε και εν τέλει να θίξουμε τους τρόπους αντίδρασης και αντιμετώπισης, που επιφυλάσσονται από ορισμένους, σε μια καταγραφή η οποία ενδεχομένως παρουσιάζει στοιχεία πλαστογράφησης, παραποίησης ή αποσιώπησης ενός γεγονότος, είτε εν τέλει μια εντελώς διαφορετική εκδοχή. Πώς, δηλαδή, ορθώνονται τα στήθη, στυλώνονται τα πόδια και ο δείκτης των δαχτύλων πάει πάνω-κάτω, κάτω-πάνω για να παραδειγματίσει και να μαλώσει όποιον δεν πιστεύει(;), διερευνά(;) ή απλώς καταγράφει μέσω της προσωπικής αφήγησης ένα γεγονός;

Όλα τα παραπάνω μάς ήρθαν στο νου όταν η *Εφημερίδα των Συντακτών* στις 16/11/2019 δημοσίευσε κείμενο του Δημήτρη Ψαρρά με τίτλο *"η «δικαίωση» των τανκς"* και αναφέρεται ασκώντας δριμεία κριτική στο βιβλίο του **Ι. Χανδρινού – *«Όλη Νύχτα Εδώ. Μια προφορική ιστορία της Εξέγερσης του Πολυτεχνείου», εκδ. Καστανιώτη, 2019.*** Στο συγκεκριμένο βιβλίο, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο επιμελητής-συγγραφέας της έκδοσης, επιθυμεί να συμπεριληφθούν αφηγήσεις από έναν ευρύ κύκλο συμμετεχόντων. *«Μιλούν πάνω από τα μισά μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής, μέλη όλων των οργανώσεων του φοιτητικού κινήματος (Αντι-ΕΦΕΕ, Ρήγας Φεραίος, ΑΑΣΠΕ, ΟΣΕ, ΟΜΛΕ κ.ά.), ανένταχτοι φοιτητές και, για πρώτη φορά, πολλοί μαθητές, εργάτες, διαδηλωτές, συλληφθέντες και τραυματίες από σφαίρες, με βάση τη διακηρυγμένη πρόθεσή μου για μια συστηματική καταγραφή της βιωματικής ιστορίας «από τα κάτω».*

Ο δημοσιογράφος Δ. Ψαρράς με τη σειρά του αναφέρει στην Εφσυν:

«η εξέγερση του Πολυτεχνείου εξακολουθεί να ενοχλεί. Μεταξύ των 84 «ατομικών βιωματικών αφηγήσεων» που έχει συγκεντρώσει ο επιμελητής της έκδοσης περιλαμβάνεται η μαρτυρία του Κώστα Βουλιέρη, αντισυνταγματάρχη καταδρομών, επικεφαλής των ειδικών δυνάμεων το βράδυ της 16ης προς 17η Νοεμβρίου 1973. Με την αφήγησή του ο Βουλιέρης επιχειρεί να αντιστρέψει πλήρως τη διαδοχή των γεγονότων που οδήγησαν στην εισβολή, υποστηρίζοντας ότι ήταν οι εκπρόσωποι των φοιτητών εκείνοι που ζήτησαν την εισβολή. ***Αυτό δεν το έχει πει μέχρι σήμερα κανείς. Ούτε καν οι στρατιωτικοί που καταδικάστηκαν στη δίκη του Πολυτεχνείου.***(σημ.: υπογράμμιση δική μας).

Ο λόγος της κριτικής που ασκήθηκε στο βιβλίο είναι η συγκεκριμένη αφήγηση του Κ. Βουλιέρη, επισημαίνοντας πως πρόκειται για μια μαρτυρία «γελοία» και «συκοφαντική» και πως είναι σοβαρό ατόπημα του επιμελητή του βιβλίου «η ασχολίαστη αναπαραγωγή της αθλιότητας». Σύμφωνα με τον Ι. Χανδρινό, όμως:

«Οι μαρτυρίες παρατίθενται αυτούσιες. Σκόπιμα δεν υπάρχει υπομνηματισμός, αντιπαραβολές με τη βιβλιογραφία, ούτε υποσημειώσεις τεκμηρίωσης, παρά μόνο ελάχιστες εσωτερικές παραπομπές, απλώς και μόνο για να βοηθηθεί ο αναγνώστης στην παράλληλη ανάγνωση ενός ογκώδους υλικού. Όλα αυτά πιθανώς ξενίζουν ή δίνουν την εντύπωση μιας επιπόλαιης διαχείρισης. Ο ιστορικός οφείλει να παραθέτει τις πηγές του «γυμνές», είτε είναι προφορικές συνεντεύξεις είτε έγγραφα και ντοκουμέντα. Μια μαρτυρία δε διαφέρει από οποιοδήποτε τεκμήριο: είναι ακόμα ένα στοιχείο προς εξακρίβωση, το οποίο μάλιστα ελέγχεται πολλαπλά για την ακρίβεια των λεχθέντων αλλά και τα διάφορα φίλτρα ερμηνείας που εκ των πραγμάτων αναπαράγει. Πάντοτε υπάρχουν όρια στην ιστορική μας γνώση (το Πολυτεχνείο δεν αποτελεί εξαίρεση) και η μνήμη είναι απαραίτητη ως προνομιακό (αλλά και ολισθηρό) πεδίο άντλησης πληροφοριών».

Αυτά σημείωνε, λοιπόν, ο συγγραφέας-ιστορικός στην απάντηση του στην Εφσυν στις 18/11/19, αναφερόμενος στα γραφόμενα του Δ. Ψαρρά, τοποθετώντας το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας του.

Ο βασικός λόγος κριτικής προς τον Ι. Χανδρινό είναι η αυτούσια μεταφορά της παρακάτω αφήγησης του Βουλιέρη, η οποία απαξιώνει και υποβαθμίζει στο σύνολο της τη δράση των εγκλείστων στο Πολυτεχνείο. Θα λέγαμε ότι αυτό αποτελεί μια αναμενόμενη συνθήκη από έναν αμετανόητο υποστηρικτή του χουντικού καθεστώτος και μάλιστα αντισυνταγματάρχη.

«Εμείς θέλαμε ν' ανοίξουμε την πύλη. Παίρνει, λοιπόν, ο Μακρυγιώργος τον τηλεβόα και λέει: "Ας πηδήσουν τρεις ή τέσσερις να το κουβεντιάσουμε". "Ναι! Ναι!" φωνάζαν από μέσα. Διαδήλωσις υπέρ του στρατού κατά κάποιον τρόπο. Και βγήκαν απ' έξω τρεις. Ο ένας ήταν το λεγόμενο "θείον βρέφος" του Ανδρέα Παπανδρέου, ο Λαλιώτης, ο οποίος είχε τότε στρατευτεί νομίζω, γιατί ήταν κουρεμένος με την ψιλή μηχανή. [...] Μερικοί λέγανε να 'ρθει μια μπουλντόζα, αλλά θα έκανε πέντε ώρες μέχρι να έρθει, οπότε ρίχνει την ιδέα ο Λαλιώτης: "Κύριε συνταγματάρχα, εδώ παρακάτω έχετε άρματα μάχης" (ήταν πράγματι άρματα μάχης, εκατό μέτρα δεξιά κι αριστερά απ' το Πολυτεχνείο). Η ιδέα υλοποιήθηκε. Ηρθε το τανκ –νεκρική σιγή μέσα–, είχε γυρίσει τον πυργίσκο ανάποδα. [...] Φύγαν όλοι εκτός από μια φανατική: "Φασίστες, δεν φεύγω, φασίστες δεν φεύγω"» (σ. 160).

Τα παραπάνω αποτελούν επίμαχα αποσπάσματα του βιβλίου, που σημειώνει ο Δ. Ψαρράς στο κείμενο του, και συνεχίζει:

«Τίποτα από όσα περιγράφονται εδώ δεν είναι αλήθεια. Από τα πιο απλά (λ.χ. ο Λαλιώτης δεν είχε στρατευθεί και είχε μακριά μαλλιά) έως τα πιο σημαντικά: οι δυο εκπρόσωποι των φοιτητών (ο Κώστας Λαλιώτης και ο αξέχαστος Κυριάκος Σταμέλος) στάλθηκαν από τη Συντονιστική Επιτροπή και πήδηξαν έξω από τα κάγκελα προκειμένου να διαπραγματευ-

θούν μια παράταση, ώστε να μην μπουν οι πολιορκητές στο Πολυτεχνείο μέχρι να ξημερώσει και να εξασφαλιστεί η ειρηνική έξοδος των εγκλείστων, με τη μεσολάβηση κάποιων θεσμικών φορέων, ακόμα και της Εκκλησίας, ως εγγυητών. Το τανκ δεν ήταν 100 μέτρα μακριά, αλλά μπροστά στην πύλη, και η είσοδός του επιβλήθηκε με διαταγή από τους επικεφαλής της στρατιωτικής δύναμης. Και βέβαια η «φανατική» δεν ήταν άλλη από την ηρωική Πέπη Ρηγοπούλου».

Αντιλαμβανόμαστε όλοι πως το κύριο και επίμαχο θέμα είναι ότι **την εισβολή του τανκ την ζήτησαν οι εκπρόσωποι των φοιτητών και συγκεκριμένα ο Κ. Λαλιώτης.** Αυτή η συγκεκριμένη αναφορά εκνεύρισε «στον αέρα» και τον Δημήτρη Παπαχρήστο σε εκπομπή του Πρώτου Προγράμματος στις 16/11/2019, και ο οποίος έχοντας ενεργό ρόλο στα γεγονότα του Πολυτεχνείου αναφέρθηκε στον ρόλο του συμπατριώτη του ευβοέα Κ. Σταμέλου και ότι εν τέλει από το συγκεκριμένο βιβλίο υπάρχει παραχάραξη της ιστορίας μέσω της παρουσίας της αφήγησης του Βουλιέρη μαζί με τις υπόλοιπες.

Ας πάρουμε, λοιπόν, τα πράγματα με τη σειρά. Σύμφωνα με πάρα πολλές μαρτυρίες και πηγές υπήρξαν δυο εκπρόσωποι φοιτητών που συσκέφτηκαν με εκπροσώπους της χούντας, έξω από το χώρο του Πολυτεχνείου, επί της οδού Πατησίων. Οι εκπρόσωποι ήταν: Κ. Λαλιώτης και Κ. Σταμέλος. Ο δημοσιογράφος Ψαρράς αντικρούει την επίκληση του Βουλιέρη ότι *«ο Λαλιώτης, ο οποίος είχε τότε στρατευτεί νομίζω, γιατί ήταν κουρεμένος με την ψιλή μηχανή»*, και δημοσιεύει αρχικά φωτογραφία όπου εμφανίζει τον Λαλιώτη με κόμη στα σκαλιά του Πολυτεχνείου και λεζάντα *Η συγκέντρωση των φοιτητών στο Πολυτεχνείο στις **14.11.73**. Ο Λαλιώτης διακρίνεται με μακριά μαλλιά στο πρώτο σκαλί.* Εν συνεχεία, και αφού ο Ι. Χανδρινός έχει αποστείλει επιστολή στην εφσυν, ο δημοσιογράφος Ψαρράς σημειώνει στο τέλος της απάντησης του: *η φωτογραφία με τους φοιτητές στο Πολυτεχνείο που δημοσιεύτηκε το Σάββατο στην «Εφ.Συν.» είναι από συγκέντρωση στις **20.2.1973.*** Παράλληλα **διορθώθηκε-μεταγενέστερα – και η ημερομηνία στη λεζάντα κατά το αρχικό κείμενο στην ηλεκτρονική έκδοση της efsyn**. Συνεπώς, **η χρήση της συγκεκριμένης φωτογραφίας ως υποστηρικτικής των όσων γράφει ο Δ. Ψαρράς δεν ευσταθεί.** Και αυτό για τον απλούστατο λόγο ότι κάποιος μπορεί να έχει μαλλιά τον Φλεβάρη του '73 και όχι το Νοέμβρη του '73 και συνεπώς δεν αντιμετωπίζεται αποτελεσματικά το επιχείρημα του Βουλιέρη, βάσει του χειρισμού που ακολούθησε ο δημοσιογράφος.

Μας προξενεί εντύπωση, πάντως, ο δημοσιογράφος και συγγραφέας, που ψέγει τον ιστορικό για διάφορα αντιδεοντολογικά (δύο φορές, στις 16/11 και στις 18/11/19), να μην κάνει αυτοκριτική αναφορά στην δική του –σκοπoίν λανθασμένη χρήση του βασικού του εργαλείου επιχειρηματολογίας που ήταν η φωτογραφία με τον Λαλιώτη. Και, απλά, εντός μιας αγκύλης στο τέλος της απάντησης του, να σημειώνει ότι, *«η φωτογραφία με τους φοιτητές στο Πολυτεχνείο που δημοσιεύτηκε το Σάββατο στην "Εφ.Συν." είναι από συγκέντρωση στις 20.2.1973»*. Ενώ θα ήταν κατανοητή μια εκδοχή του τύπου: *εκ παραδρομής ή εκ λάθους, η* ***λεζάντα*** (και όχι γενικά και αόριστα *η φωτογραφία είναι από…*) ... *της έντυπης έκδοσης ανέφερε 14.11.73 αντί του ορθού 20.2.73.* Παρατηρούμε, εκτός της λαθροχειρίας στην ηλεκτρονική έκδοση που αφορά το αρχικό δημοσίευμα (16/11/73), να προστίθεται η λεζάντα τη Δευτέρα 18/11/19, την ημέρα που υποτίθεται διορθωνόταν το λάθος του Σαββάτου, *«Το σαββατιάτικο δημοσίευμα της "Εφ.Συν." όπου διακρίνεται ο Κώστας Λαλιώτης με «αφάνα» και όχι κουρεμένος με την ψιλή...»!* Δηλαδή, τα ίδια Παντελάκη μου τα ίδια Παντελή μου! Η Αριστερά δεν κάνει λάθη ποτέ! Είναι ανίκητη! Η διαχείριση της συγκεκριμένης φαιδρής αφήγησης του χουντικού από την «Εφ.Συν.» είναι τουλάχιστον τραγική. Βούτυρο στο ψωμί του κάθε φασίστα, χουντικού να τρολάρει τα μπροςπίσω-μπρος του δημοσιογράφου.

Όπως είπαμε και παραπάνω, οι εκπρόσωποι των φοιτητών ήταν δύο. Ο Λαλιώτης και ο Σταμέλος. Άρα, αφού ο Λαλιώτης δεν είχε στρατευθεί, μήπως είχε στρατευθεί ο Σταμέλος και

εν πάσει περιπτώσει, μήπως αυτό που αναφέρει ο Βουλιέρης πως είπε-πρότεινε ο Λαλιώτης αφορούν τον Σταμέλο; Δηλαδή, μήπως ο αφηγητής, σκόπιμα ή όχι, μπέρδεψε τους φοιτητές; Σημαντικό ατόπημα για την ακριβή ιστορική αποτύπωση αλλά δευτερευούσης σημασίας σε σχέση με το εάν εκπρόσωπος των φοιτητών συναίνεσε ή συμφώνησε για εισβολή τανκ στο Πολυτεχνείο. Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα είχε πει ο ίδιος ο Σταμέλος και είναι γνωστά στον Σ. Κούλογλου και την εκπομπή «Ρεπορτάζ χωρίς σύνορα»:

> *«Είχα μόλις γυρίσει από το στρατό. Με είχαν στρατεύσει τον Φλεβάρη, μερικούς μήνες νωρίτερα μαζί με άλλους συνδικαλιστές φοιτητές...* ***Οι διαπραγματεύσεις με τους στρατιωτικούς που είχαν περικυκλώσει με τα τανκς το Πολυτεχνείο ξεκίνησαν μετά από δική μου πρόταση...*** *Εμείς (σημ: εννοεί Λαλιώτη και εκείνον) τους είπαμε ότι θέλουμε να αποχωρήσουμε, να οργανώσουμε μία έξοδο. Έτσι είχαμε συνεννοηθεί ο Κώστας κι εγώ με τη Συντονιστική μας Επιτροπή, διότι βλέπαμε ότι είχαμε ηττηθεί από αυτή την άποψη. Περικυκλωμένοι ήμασταν, τι να κάναμε; Δεν είχαμε όπλα εμείς... Ο Γουνελάς υποστηρίζει ότι εγώ κι ο Κώστας Λαλιώτης, ως εκπρόσωποι της Συντονιστικής, ή η ίδια Συντονιστική, συμφωνήσαμε να πέσει το τανκ επί της πόρτας, αυτό δεν έγινε. Δεν θα τολμούσαμε άλλωστε ποτέ, ούτε εγώ ούτε ο Κώστας, να πούμε ότι συμφωνούμε να μπει το τανκ».*

Μας φαντάζει περίεργο και οξύμωρο έμπειροι δημοσιογράφοι να μην γνώριζαν ή να μην θυμούνταν ότι ο έτερος διαπραγματευτής-φοιτητής ήταν άρτι αφιχθείς από το στράτευμα και συνεπώς κοντοκουρεμένος. Και αυτό γιατί υπάρχουν δημοσιεύματα του Δημ. Ψαρρά τον περασμένο χρόνο που αναφέρονται στον Σταμέλο (το 2018 λόγω του θανάτου του) και τον ρόλο που διαδραμάτισε εκείνη τη νύχτα 16-17/11/1973.

Επίσης, στην κοινή συνέντευξη των Σταμέλου-Γουνελά – που παραχωρήθηκε στον δημοσιογράφο Παναγιώτη Λιάκο– αναγνωρίζεται και από τους δύο η κοινή συναίνεση για το γκρέμισμα της κεντρικής πόρτας του Πολυτεχνείου με τήν χρήση του άρματος. Η πρόταση αυτή είχε «ριχτεί» κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων των δύο αντιπροσώπων της συντονιστικής (Λαλιώτη-Σταμέλου) με τις στρατιωτικές και αστυνομικές Αρχές (κάτι που υποστήριξε ο Γουνελάς σε προγενέστερη συνέντευξή του την δεκαετία του ογδόντα). Όπως είναι γνωστό τοις πάσι, η στάση των εγκλείστων στο Πολυτεχνείο δεν ήταν ενιαία σε πολλά θέματα και ένα από αυτά ήταν το ζήτημα της εξόδου από το χώρο. Άλλοι ήθελαν να ανοίξει η πόρτα και να φύγουν και άλλοι να παραμείνει κλειστή. Ο Κυριάκος Σταμέλος είχε δηλώσει επανειλημμένα ότι η συντονιστική είχε ταχθεί αναφανδόν υπέρ της αποχώρησης («απαγκίστρωσης») και αυτήν την τάση εκπροσωπούσε μαζί με τον Λαλιώτη στις συζητήσεις με τις Αρχές. Ήθελαν η πόρτα να ανοίξει και προσπάθησαν για αυτό. Ο χουντικός-αφηγητής στο βιβλίο του Χανδρινού μεταφράζει-παραποιεί, την πρόταση του Σταμέλου για διαπραγματεύσεις και την κάνει πρόταση για εισβολή τανκ, γεγονός για το οποίο υπάρχει αποσιώπηση ως προς το ποιός έκανε την πρόταση, αν και αυτό δεν έχει τόση σημασία, όσο η **κοινή συναίνεση**.

Αντί, λοιπόν, ο δημοσιογράφος να αντιπαραβάλει αυτά που έχει ισχυριστεί ο Σταμέλος με αυτά που αναφέρει ο χουντικός, και όλα τα στοιχεία που έχουν δει το φως της δημοσιότητας μέχρι τώρα, ασχολήθηκε με τις κόμες και τις τρίχες. Στη διαστρέβλωση του αφηγητή είχαμε τη παραποίηση της λεζάντας βουλιάζοντας –τηρουμένων των αναλογιών– στον ίδιο βούρκο. Γιατί τα γεγονότα είναι γεγονότα, η ερμηνεία είναι ερμηνεία και η έρευνα είναι έρευνα. Σε όλους και για όλα, ελεύθερα και χωρίς δημοσιογραφικό bullying!

Δεκέμβριος 2019, *Διαδρομή Ελευθερίας* Νο 199

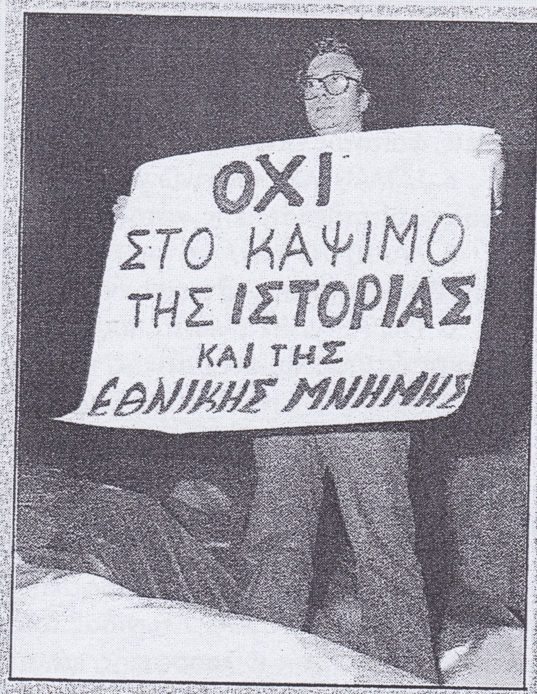
Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας

Η Καταστροφή των «Φακέλων» Κοινωνικών Φρονιμάτων και η Διακομματική Διαχείριση της Εθνικής Συμφιλίωσης

Τον Δεκέμβριο του 2021, η ***Εφημερίδα των Συντακτών*** δημοσίευσε, σε ένθετη έκδοση με την επιμέλεια του δημοσιογράφου ***Δημήτρη Ψαρρά***, τον «*Φάκελο του Κώστα Λαλιώτη, στην Ασφάλεια του Παπαδόπουλου του Ιωαννίδη και του Καραμανλή (1968-1980)*». Όπως αναφέρει ο δημοσιογράφος στην *Εισαγωγή* της έκδοσης, ο ***Κώστας Λαλιώτης*** στις 14 Μαΐου 2021 υπέβαλε αίτηση, η οποία έγινε δεκτή, προς την Διεύθυνση Επικοινωνίας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, για να του δοθεί πρόσβαση στον προσωπικό του «***Φάκελο πολιτικών φρονημάτων***», που αναφέρεται στο διάστημα μεταξύ του 1968 και του 1980. Πρόκειται, λοιπόν:

> *«για έναν από τους 2.110 Φακέλους, που κρίθηκαν άξιοι διατήρησης «για ιστορικούς λόγους» και έτσι εξαιρέθηκε από την καταστροφή, που οργανώθηκε την περίοδο της «συγκυβέρνησης» Μητσοτάκη-Φλωράκη-Κύρκου με πρωθυπουργό τον Τζανή Τζαννετάκη. Στις 29 Αυγούστου 1989 είχαν καεί εκατομμύρια φάκελοι στον κλίβανο της «Χαλυβουργικής» (συνολικά 17.500.000), στο όνομα της «άρσης των συνεπειών του εμφυλίου πολέμου», παρά την έντονη αντίδραση των σοβαρότερων ιστορικών επιστημόνων, που διέκριναν σ' αυτήν την πράξη την καταστροφή «σημαντικών τεκμηρίων της εθνικής μας ιστορίας και της εθνικής μας παράδοσης».*

Στον συγκεκριμένο «*Φάκελο*», μεταξύ άλλων, περιέχεται και το πρώτο έγγραφο, που αναφέρεται ευθέως στο αντιδικτατορικό φοιτητικό κίνημα, φέρει ημερομηνία 19.2.1973 και περιλαμβάνει τα ονόματα 19 φοιτητών, στους οποίους αποδίδεται ότι «*υποκινούν σε αποχή*» τους συμφοιτητές τους και προτρέπουν σε «*οχλοκρατικές εκδηλώσεις*». Η ημερομηνία κατά την οποία υποβάλλεται το έγγραφο, μάλιστα, είναι μόλις δυο μέρες πριν από την ***πρώτη κατάληψη της Νομικής Σχολής***, που αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα αντιδικτατορικά γεγονότα και μία βδομάδα μετά την έκδοση του Ν.Δ. 1347/73, στο οποίο προβλεπόταν ότι «***ο υπουργός Εθνικής Αμύνης δύναται να διατάσση την διακοπήν της χορηγηθείσης αναβολής κατατάξεως εις σπουδαστάς***», *για λόγους* ***«πειθαρχικής» και «ποινικής» ποινής, αλλά και «λόγω οιασδήποτε υπαιτίου αποχής εκ των παραδόσεων, εξετάσεων ή ασκήσεων των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ή προτροπής εις τοιαύτην αποχήν»***.

Το έγγραφο υπογράφεται από τον ***Σπυρίδωνα Μιχελή, Αστυνομικό Διευθυντή***. Ο Μιχελής, όπως αναφέρει ο δημοσιογράφος Δημήτρης Ψαρράς, ανέλαβε υπαρχηγός του Σώματος τον Οκτώβριο του 1973 και μετά την ανατροπή του δικτάτορα Γεωργίου Παπαδόπουλου, ο Ιωαννίδης τού ανέθεσε την αρχηγία της Αστυνομίας. Στη θέση αυτή παρέμεινε μέχρι την πτώση της χούντας. Αποστρατεύθηκε από την κυβέρνηση «*Εθνικής Ενότητας*» του ***Κωνσταντίνου Καραμανλή*** στις 9.9.1974, αλλά του απονεμήθηκε ο

τίτλος του «*Επιτίμου Αρχηγού*», προφανώς σε ένδειξη αναγνώρισης από το μεταπολιτευτικό κράτος για τις σημαντικές υπηρεσίες που προσέφερε. Δεν ήταν άλλωστε ο μόνος από τους ανώτατους, ανώτερους και σε κάθε βαθμίδα αξιωματούχους των χουντικών σωμάτων ασφάλειας που επιβραβεύτηκαν, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, κατά την διάρκειας της πρώιμης ή της ύστερης μεταπολίτευσης, είτε από το καραμανλικό κράτος ή από την πασοκική διαχείριση που ακολούθησε επάξια τον ίδιο δρόμο.

ΥΠΟΔ/ΝΣΙΣ ΓΕΝ. ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ. 11501 Φ.40/244
ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ

Εν Αθήναις τη 19 Φεβρουαρίου 1973
Προς ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
Γενικήν Διεύθυνσιν Εθνικής Ασφαλείας, Δ/νσιν Α΄
Τμήμα IV, Γραφείον 1ον

ΘΕΜΑ: Φοιτηταί υπαίτιοι υποκινήσεως εις αποχήν εκ των μαθημάτων.

Αναφέρομεν ότι οι κατωτέρω φοιτηταί, από 10-2-73 μέχρι σήμερον, κινούνται δραστηρίως, ου μόνον εις τας Σχολάς των, αλλά και εις ετέρας Σχολάς και προτρέπουν τους συναδέλφους των εις αποχήν εκ των μαθημάτων των και συγκρότησιν οχλοκρατικών εκδηλώσεων:

1. ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ Εμμανουήλ του Χρήστου και της Αμαλίας, γεν. τω 1947 εις Πειραιά, φοιτητής Ιατρικής, κάτοικος ενταύθα Λεωφ. Ιωνίας 87.
2. ΧΑΪΝΗΣ Κυριάκος του Δημητρίου και της Ελευθερίας, γεν. τω 1950 εις Νίκαιαν Πειραιώς, φοιτητής Ιατρικής, κάτοικος Κορυδαλλού Πειραιώς οδός Πατρόκλου 24α.
3. ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ Μιχαήλ του Θεοδώρου και της Σαπφούς, γεν. τω 1949 εν Αθήναις, φοιτητής Οδοντιατρικής, κάτοικος Καλλιθέας οδός Μεταξά 44.
4. ΣΑΜΑΝΤΑΣ Επαμεινώνδας του Γεωργίου και της Κλεοπάτρας, γεν. τω 1953 εν Αθήναις, φοιτητής Ιατρικής, κάτοικος ενταύθα, Επαμεινώνδου 8.
5. ΛΑΛΙΩΤΗΣ Κων/νος του Γεωργίου και της Νίκης, γεν. τω 1951 εις Τρίπολιν, φοιτητής Οδοντιατρικής, κάτοικος ενταύθα οδός Ευελπίδων 3.
6. ΡΑΦΑΗΛΙΔΗΣ Αναστάσιος του Ιωάννου και της Αθηνάς, γεν. τω 1952 εν Αθήναις, φοιτητής Φυσικομαθηματικής, κάτοικος Καλλιθέας οδός Εσπερίδων 22.
7. ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ Κων/νος-Ξενοφών του Εμμανουήλ και της Χρυσούλας, γεν. τω 1952 εις Χανιά Κρήτης, φοιτητής Φυσικομαθηματικής, κάτοικος ενταύθα οδός Ασκληπιού 41.
8. ΣΕΜΠΟΣ Παναγιώτης του Ηλία και της Ζωής, γεν. τω 1952 εις Τρίπολιν, φοιτητής Φυσικομαθηματικής, κάτοικος ενταύθα οδός Έβρου 97.
9. ΝΤΑΒΟΣ Δημήτριος του Παναγιώτου και της Μαρίας, γεν. τω 1949 εις Ράπτην Γορτυνίας, φοιτητής Φυσικομαθηματικής, κάτοικος ενταύθα οδός Ιωάν. Δροσοπούλου 159.
10. ΚΑΛΛΙΒΡΕΤΑΚΗΣ Λεωνίδας του Φωτίου και της Αθηνάς, γεν. τω 1953 εις Χανιά Κρήτης, φοιτητής Φιλοσοφικής, κάτοικος ενταύθα, Χρυσ. Σμύρνης 31.
11. ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ιωάννης του Βασιλείου και της Ειρήνης, γεν. τω 1953 εν Αθήναις, φοιτητής Φιλοσοφικής, κάτοικος ενταύθα οδός Κοντοσκαλίου 20.
12. ΚΟΥΤΟΥΛΑΣ Δημήτριος του Χριστόφορου και της Ελπίδος, γεν. τω 1952 εις Άρταν, φοιτητής Οδοντιατρικής, κάτοικος ενταύθα οδός Φιλιππουπόλεως 27 (Τ.Τ. 202).
13. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ Εμμανουήλ του Παντελή και της Θεοπούλας, γεν. τω 1952 εις Αλεξανδρούπολιν, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα, οδός Πάτμου 25.

14. ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Γεώργιος του Νικολάου και της Ελένης, γεν. τω 1949 εν Αθήναις, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα, Δαμάρεως 28.

15. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ Γεράσιμος του Αγγέλου και της Μαρίας, γεν. τω 1949 εις Πύργον Ηλείας, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα, Δαμάρεως 28.

16. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ Γεώργιος του Επαμεινώνδα και της Γαλάτειας, γεν. τω 1948 εν Αθήναις, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα οδός Λήμνου 15.

17. ΜΠΙΣΤΗΣ Νικόλαος του Μιχαήλ και της Χριστίνας, γεν. τω 1951 εις Νέον Φάληρον Πειραιώς, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα οδός Δράκου 10α.

18. ΚΙΝΙΝΗΣ Ιωάννης του Αναστασίου και της Νικολέττας, γεν. τω 1951 εν Αθήναις, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα οδός Παπαδιαμαντοπούλου αριθ. 9.

19. ΠΑΡΙΑΝΟΣ Γεώργιος του Ελισσαίου και της Αναστασίας, γεν. τω 1949 εις Κρανίδιον Αργολίδος, φοιτητής Νομικής, κάτοικος ενταύθα οδός Γλαύκωνος 19 (ΚΓ).

Οι ανωτέρω, διά της καθόλου διαγωγής των, παρέβησαν το άρθρον 1 του Ν.Δ. 1347/1973.

Παρακαλούμεν όπως λάβητε γνώσιν.
Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΙΧΕΛΗΣ
ΑΣΤΥΝ. Δ/ΝΤΗΣ Α΄

Σύμφωνα με τον ***ιστορικό Βαγγέλη Καραμανωλάκη***, συγγραφέα του βιβλίου «***Ανεπιθύμητο παρελθόν***» (*εκδ. Θεμέλιο*), το οποίο πραγματεύεται τους φακέλους κοινωνικών φρονημάτων στον 20ο αιώνα, και μελετά τους λόγους, που οδήγησαν στη συγκεκριμένη καταστροφή, μοναδική ίσως περίπτωση, στη διεθνή εμπειρία:

«Η καταστροφή των φακέλων το 1989 αποτελεί μια μοναδική πράξη διεθνώς. Σε καμιά άλλη χώρα, και μάλιστα δεκαπέντε χρόνια μετά το τέλος μιας δικτατορίας (1974), μια κυβέρνηση συνεργασίας Δεξιάς - Αριστεράς δεν αποφάσισε την ολοσχερή καταστροφή τέτοιου είδους αρχειακού υλικού. Όπου έχουμε τέτοιες καταστροφές, κατά κύριο λόγο έγιναν από τα ίδια τα αυταρχικά καθεστώτα, για παράδειγμα στη Νότια Αφρική ή τη Ροδεσία, για να εξαφανίσουν ενοχοποιητικά στοιχεία της δράσης τους. Άρα το δικό μου κεντρικό ερώτημα αφορούσε την κατανόηση αυτής της πράξης, η οποία δεν είχε αντιδράσεις, αλλά συνάντησε τη συναίνεση ή την αδιαφορία της ελληνικής κοινωνίας» (22-4-2019, Εφημερίδα Αυγή).

Όπως τονίζει ο *Βαγγέλης Καραμανωλάκης*, οι «*Φάκελοι*» αποτελούν αρχείο, αντιμετωπίζονται, δηλαδή, ως ένα σύνολο τεκμηρίων, που καταλαμβάνει ένα συγκεκριμένο χώρο και παράλληλα η πρόσβαση σ' αυτό προσδίδει εξουσία σ' όποιον την έχει:

«Από την άλλη πλευρά η Αριστερά του 1989 μπορεί να ήθελε να αφήσει πίσω της τα τεκμήρια ενός παρελθόντος ένοπλης διεκδίκησης της εξουσίας. Σε ατομικό επίπεδο, επίσης ενδεχομένως, πολλοί θα φοβόντουσαν την αποκάλυψη τεκμηρίων, που δεν έλεγχαν είτε αυτή αφορούσε τη δράση τους στον εμφύλιο πόλεμο είτε τις κομματικές διαδρομές τους».

Ο *Καραμανωλάκης* σε άλλη συνέντευξή του (Huffpost, 17-11-2019) παρατηρεί, ότι για τα αρχεία της *Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών* (ΕΥΠ), ιδρυμένης το 1953 (ΚΥΠ) και με μια έντονη «εμπλοκή» στην εσωτερική ζωή της χώρας, δεν γνωρίζουμε απολύτως τίποτα, όπως άλλωστε δεν υπάρχει πρόσβαση σε αρχεία άλλων υπηρεσιών, οι οποίες στην ιστορική διαδρομή του ελληνικού κράτους ανέλαβαν τον έλεγχο και την πειθάρχηση του πληθυσμού:

«Δεν είναι κάποια λατρεία των τεκμηρίων, ούτε κάποια μανία να καταγγείλει κανείς την εξουσία και τους μηχανισμούς της. Είναι η ανάγκη να κατανοήσουμε την ιστορική διαδρο-

μή μιας κοινωνίας που σε μεγάλο βαθμό άφησε τα σημάδια της στο σήμερα, μια ιστορική διαδρομή με δύσκολα και σκοτεινά σημεία που χρήζουν διερεύνησης».

Σύμφωνα με τον ***Δημήτρη Πλουμπίδη*** (ο πατέρας του εκτελέστηκε τον Ιούλιο του 1953 από έκτακτο στρατοδικείο χαρακτηρισμένος ως «χαφιές» από το ΚΚΕ):

*«Όταν καταστράφηκαν οι φάκελοι το 1989, είχαν χάσει μεγάλο μέρος της επικαιρότητας, της πολιτικής και κοινωνικής χρήσης τους, διατηρούσαν όμως προφανώς την αξία του τεκμηρίου. Γιατί συνέβη αυτό; Γιατί από το '74 ήταν μάλλον ανενεργοί, γιατί ίσως άρχισαν τα ηλεκτρονικά φακελώματα, γιατί το '81-'82 είχε αναγνωριστεί η Εθνική Αντίσταση με δύο μαρτυρίες και όχι με τη χρήση των φακέλων και το '89 είχε αναγνωριστεί η περίοδος '45-'49 ως εμφύλιος πόλεμος. Ένα μεγάλο κομμάτι του ελληνικού πληθυσμού διωκόμενο ή παραμερισμένο κοινωνικά έβρισκε δικαίωση χωρίς να χρειάζονται σε αυτό οι φάκελοι. Όταν μιλάμε για κοινωνικά και ατομικά τραύματα, για παράδειγμα το τραύμα της υπογραφής δήλωσης, ξέρουμε ότι τα τραύματα αποσιωπώνται ή παραμερίζονται, έως ότου ο τραυματισμένος πατήσει σε ασφαλές έδαφος κοινωνικά και ψυχολογικά. Αυτό το ασφαλές έδαφος εν μέρει υπήρχε το 1989, μια διαδικασία, που άρχισε σταδιακά από το 1974 και ολοκληρώθηκε το '81. Αυτό σημαίνει ότι σε μια 15ετία από τη Μεταπολίτευση η σημασία των φακέλων ως υλικό δικαίωσης και τιμωρίας είχε αδυνατίσει σημαντικά. **Κατά συνέπεια, η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών μπορούσε να βλέπει την καταστροφή των φακέλων ως ένα μέρος μιας συνολικής κάθαρσης ενός δύσκολου παρελθόντος. Όταν μάλιστα αυτοί οι φάκελοι έκρυβαν λίγο παλιωμένα, αλλά βαριά μυστικά, τόσο για τους διώκτες όσο και για τους διωκόμενους**»* (Εφημερίδα Εποχή 21-4-2019).

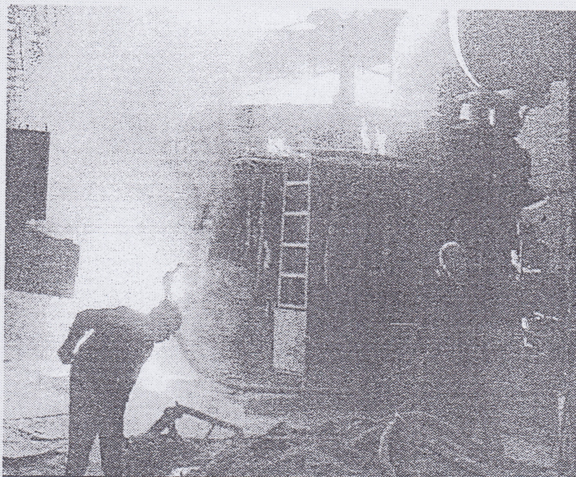
Σημειωτέον, ότι η εμφανής αφαίρεση ονομάτων πληροφοριοδοτών από τους ελάχιστους προσβάσιμους απομείναντες «φακέλους» διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, και στην περίπτωση του φακέλου του ***Νίκου Πλουμπίδη***, όπως κατήγγειλε ***ο Δημήτρης Πλουμπίδης*** (*Εφημερίδα των Συντακτών*, 15.8.2014), όταν έλαβε γνώση το 2010 του φακέλου του πατέρα του στην Ασφάλεια και διαπίστωσε ότι έλειπαν στοιχεία, όπως τα ονόματα των χαφιέδων, ενώ παρέμεναν κυρίως έγγραφα περισσότερο γραφειοκρατικά, όπως η διαταγή συγκρότησης του εκτελεστικού αποσπάσματος.

Μην ξεχνάμε, βέβαια, ότι οι φάκελοι κοινωνικών φρονημάτων, με δελτία παρακολούθησης, δελτία δράσης, στοιχεία για το ειδικό αρχείο, δεν συντάσσονταν και δεν εμπλουτίζονταν αποκλειστικά με αναφορές από ασφαλίτες και γενικά αστυνομικούς, αλλά και από ένα ευρύ δίκτυο συναδέλφων, γειτόνων, συμφοιτητών, περιπτεράδων, θυρωρών, ταξιτζήδων και λοιπών προθύμων, είτε λόγω ιδεολογικών πεποιθήσεων είτε επειδή εξαναγκάστηκαν να υποκύψουν σε «μεγάλους» ή «μικρούς» εκβιασμούς.

Το 1984, επί κυβέρνησης Ανδρέα Παπανδρέου, λαμβάνεται η απόφαση για την καύση φακέλων και ο τότε ***υπουργός Δημόσιας Τάξης Γιάννης Σκουλαρίκης*** στέλνει επιστολή τόσο στο ΚΚΕ όσο και στο ΚΚΕ Εσωτερικού, ζητώντας κατάλογο με στελέχη, των οποίων οι φάκελοι θα επέλεγαν οι κομματικοί μηχανισμοί να «σωθούν». Σύμφωνα με έγγραφα του 1984 (9391 Φ. 602.7/267ιθ από 23 ΜΑΪ. 1984 Διαταγή ΥΠΔΤ/ΣΕ), οι ***φάκελοι πολιτικών φρονημάτων*** των υπηρεσιών του Λεκανοπεδίου Αττικής συγκεντρώθηκαν στο κτίριο της Υποδιεύθυνσης Μηχανοκινήτου, πρώην Αστυνομίας Πόλεων, στην Καισαριανή, αλλά, παρ' όλα αυτά, η καύση τους δεν πραγματοποιείται εκείνη την χρονική στιγμή.

Μ' άλλα λόγια, το ΚΚΕ, παραδείγματος χάριν, είχε την δυνατότητα να επιλέξει ποιανών οι «Φάκελοι» θα καταστραφούν δια παντός και ποιανών όχι, κρατώντας, βέβαια, την δυνατότητα να κρατά εμφυλιακά και μετεμφυλιακά «***μυστικά και ντοκουμέντα***», και την ευχέρεια να ελέγχει κομματικές καταστάσεις και πρόσωπα κατά το δοκούν και, βέβαια, να απαλείψει με το αζημίωτο πολιτικά δυσάρεστες ιστορικές αλήθειες.

Η εξουσία που δόθηκε στο **ΚΚΕ**, να επιλέξει τους «*Φακέλους*», που θα «διασωθούν», του έδωσε την δυνατότητα να ελέγξει την «ιστορία», διαγράφοντας τα ανεπιθύμητα «στοιχεία», αλλά και τους ανεπιθύμητους αγωνιστές, όλους εκείνους, κυρίως ανώνυμους, που κατασυκοφαντήθηκαν προδικτατορικά αλλά και κατά την διάρκεια της Μεταπολίτευσης ως «*προβοκάτορες και ύποπτα στοιχεία, εχθροί του λαού και του λαϊκού κινήματος*». Μήπως, λόγου χάριν, η αντιδικτατορική πάλη γράφτηκε από τα επώνυμα στελέχη του ΚΚΕ, το οποίο στο κάτω κάτω έκανε τα πάντα για να εμποδίσει την κατάληψη του Πολυτεχνείου τον Νοέμβρη του 1973; Όχι, βέβαια! Χιλιάδες ανώνυμοι αγωνιστές έδωσαν τότε το παρών με πάθος και ανιδιοτέλεια, και υπήρξαν οι σπινθήρες μιας ανεξέλεγκτης από τους κομματικούς μηχανισμούς εξέγερσης.

Με... πενήντα τόνους χαρτιού, εκατομμύρια έγγραφα από το φακέλωμα των Θεσσαλονικέων, τροφοδοτήθηκε χθες ο κλίβανος του εργοστασίου «ΣΙΔΕΝΟΡ», μεταβάλλοντας σε στάχτη την ιστορία των τελευταίων δεκαετιών. Οι διαμαρτυρίες πολιτών, δεν στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν την κυβερνητική απόφαση...

Την ίδια, όμως, δυνατότητα επιλογής των «Φακέλων» που επιθυμούσε να «διασωθούν», είχε, και με το παραπάνω, και το Πασοκ, το οποίο άλλωστε είχε αναλάβει και την διακυβέρνηση επί μακρόν. Κατά την συνεδρίαση της 12ης Σεπτέμβρη 1989, ***ο τότε υπουργός Δημόσιας Τάξης Ιωάννης Κεφαλογιάννης***, απαντώντας από το βήμα της Βουλής στις αντιδράσεις των βουλευτών της αντιπολίτευσης και συγκεκριμένα του ***Νίκου Σηφουνάκη*** και του ***Φοίβου Ιωαννίδη***, σχετικά με την διαδικασία επιλογής των «Φακέλων» που «σώθηκαν», δήλωσε ότι πρόκειται για:

> ***«Αυτούς που διάλεξε το ΠαΣοΚ μαζί με ορισμένους πρόσθετους φακέλους. Οι πρόσθετοι αυτοί φάκελοι προσετέθησαν στους 1.600 που είχε επιλέξει το ΠαΣοΚ και είναι στο σύνολο 2.100. Όμως, αυτός ο επιπλέον αριθμός των φακέλων έγινε με τα κριτήρια που καθόρισε ο κ. Σκουλαρίκης, με τα κριτήρια που καθόρισαν οι κυβερνήσεις του ΠαΣοΚ»***.

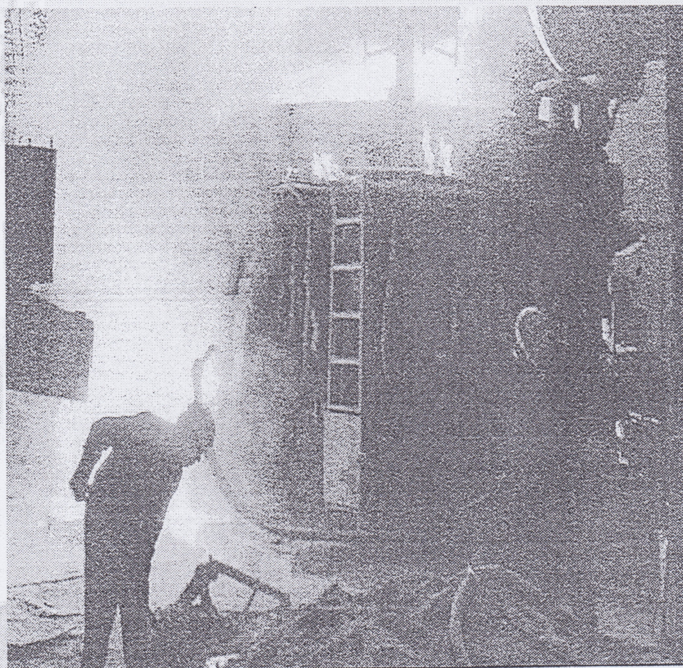
Υπό αυτές τις συνθήκες το 1989, ο κατάλογος των επιλεγμένων προσώπων φαίνεται ότι εμπλουτίζεται, ορισμένοι πολιτικοί παραλαμβάνουν τους φακέλους τους, με την ***κυβέρνηση Τζανεττάκη*** (ΝΔ-ΚΚΕ-ΕΑΡ) να προχωρά τελικά στις 19 Αυγούστου στην καύση των «Φακέλων». Στις 21 Σεπτεμβρίου 1989, η **Βουλή παραπέμπει τον Ανδρέα Παπανδρέου στο Ειδικό Δικαστήριο για ηθική αυτουργία κατ' εξακολούθηση στο «σκάνδαλο» των τηλεφωνικών υποκλοπών (ή «σκάνδαλο Τόμπρα»), ενώ στις 27 Σεπτεμβρίου παραπέμπεται και για το «σκάνδαλο» Κοσκωτά** (κατηγορούμενος για το αδίκημα της ηθικής αυτουργίας σε απιστία και το αδίκημα της παθητικής δωροδοκίας).

Θεωρούμε ότι και μόνο με την παράθεση των γεγονότων, προκύπτουν αβίαστα ορισμένα συμπεράσματα. Η περιβόητη, λοιπόν, «καταστροφή» των «Φακέλων» χαρακτηρίζεται από τα διαχρονικά μεταπολιτευτικά νταλαβέρια των κομμάτων, τα οποία εντάσσονται στους ενδοεξουσιαστικούς ανταγωνισμούς και διαπλέκονται με την διαχείριση της περιβόητης εθνικής συμφιλίωσης, υπό την σκιά και της δικαστικής «κάθαρσης», όπως χαρακτηρίστηκε η διαχείριση του «σκανδάλου» Κοσκωτά και των παρακολουθήσεων εκείνης της εποχής.

Η μεγάλη συμφωνία μεταξύ κυρίως ΝΔ και ΚΚΕ (υπό την ηγεσία του Φλωράκη), αλλά και της ΕΑΡ (Κύρκος) για την συγκρότηση της Κυβέρνησης Τζαννετάκη δεν είναι τυχαίο, ότι έσπευσε να επιδείξει, με την καύση των «Φακέλων», τα «τελικά τεκμήρια» της εθνικής συμφιλίωσης, την εξαφάνιση του «σκοτεινού παρελθόντος», την επανασηματοδότηση της

κοινής πορείας, της εθνικής συμφιλίωσης «νικητών» και «ηττημένων» του εμφυλίου πολέμου.

Οι συγκεκριμένες πολιτικές δυνάμεις, ακολουθώντας το παγκόσμιο ρεύμα των εξελίξεων, όπως σηματοδοτήθηκαν από την λεγόμενη κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ της κυριαρχίας και με ορίζοντα μια ενοποιητική διαδικασία (στο πολιτικό, οικονομικό αλλά και ιδεολογικό πεδίο), έσπευσαν να θέσουν στο «περιθώριο» την καθυστερημένη, όπως θεωρήθηκε, πασοκική διαχείριση των κρατικών υποθέσεων. Μια, παρ' όλα αυτά, κυρίαρχη μεταπολιτευτική διαχείριση, που διέθετε, όπως αποδείχθηκε και μετά τον θάνατο του Ανδρέα Παπανδρέου, το απαραίτητο πολιτικό «βάθος» για να ενταχθεί στο επαναπροσδιοριζόμενο ευρωπαϊκό σχέδιο ολοκλήρωσης, όπως αυτό ορίσθηκε από το 1992 με την ***Συνθήκη του Μάαστιχτ***, μια Ευρωπαϊκή Συνθήκη, η οποία θεωρείται η σημαντικότερη και ιστορικότερη συνθήκη της Ευρωπαϊκής ηπείρου και η δεύτερη ομοίως σε παγκόσμια κλίμακα μετά από εκείνη της ίδρυσης του ΟΗΕ.

Με... πενήντα τόνους χαρτιού, εκατομμύρια έγγραφα από το φακέλωμα των Θεσσαλονικέων, τροφοδοτήθηκε χθες ο κλίβανος του εργοστασίου «ΣΙΔΕΝΟΡ», μεταβάλλοντας σε στάχτη την ιστορία των τελευταίων δεκαετιών. Οι διαμαρτυρίες πολιτών, δεν στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν την κυβερνητική απόφαση...

Την 25η Μαΐου 2016, επί ημερών πρώτης φοράς αριστερής κυβέρνησης με κοινή υπουργική απόφαση (ΚΥΑ), από τον υπουργό Εσωτερικών ***Παναγιώτη Κουρουμπλή,*** τον αναπληρωτή υπουργό Προστασίας του Πολίτη ***Νίκο Τόσκα*** και τον υπουργό Δικαιοσύνης ***Νίκο Παρασκευόπουλο***, παίχτηκε μια ακόμα πράξη της κακοπαιγμένης παράστασης, που ονομάστηκε «καταστροφή» και «άνοιγμα» (πάντα «υπό προϋποθέσεις») των διαθέσιμων «Φακέλων» των ατομικών φρονημάτων, «που επί δεκαετίες φυλάσσονται στα αρχεία υπηρεσιών του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (πρώην Δημόσιας Τάξης)».

Αποφασίστηκε, λοιπόν, η «άρση του απορρήτου και το δικαίωμα πρόσβασης στους φακέλους πολιτικών φρονημάτων», αυτού του ελάχιστου και πετσοκομμένου αρχείου, που «διασώθηκε», ενώ το μεγαλύτερο μέρος του «αρχείου» της αστυνομίας παραμένει, φυσικά, απροσπέλαστο, τόσο στους ιστορικούς μελετητές όσο και σε κάθε άλλον ενδιαφερόμενο. Όσο για τα πεπραγμένα της κυβέρνησης Συριζα-Ανελ στο «φακέλωμα» και στις παρακολουθήσεις, δεν χρειάζεται κάποιος να έχει ιδιαίτερη φαντασία ή γνώση. Το κράτος έχει συνέχεια, και η αριστερή του συνέχεια είναι ιδιαίτερα συνεπής στα κατασταλτικά της καθήκοντα.

Και βέβαια, την περίοδο που διανύουμε, η συνέχεια είναι τουλάχιστον πανηγυρική, και βέβαια αντάξια των τεχνολογικών εξελίξεων. Αν κάτι πρέπει να σημειώσουμε, αυτό δεν είναι άλλο, παρά η αξιοσημείωτη ειλικρίνεια και ομολογία των σημερινών κρατούντων: όλοι είναι ύποπτοι, γι' αυτό και όλοι παρακολουθούνται, από την Πρόεδρο της Δημοκρατίας μέχρι και τον «τελευταίο πολίτη».

Έτσι, για να μην είναι κάποιος παραπονούμενος και τελικά για να μην έχει λόγο να ασχοληθεί, ψελλίζοντας τα γνωστά περί δημοκρατικών δικαιωμάτων. Άλλωστε, για να μην ξεχνιόμαστε, είναι βαριά η κληρονομιά της «πανδημίας»... Ή μήπως όχι;

Δεκέμβριος 2022, *Διαδρομή Ελευθερίας* Νο 232

Συσπείρωση Αναρχικών

ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΠΕΜΠΤΗ 16/11, 6:30

– ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, ΙΣΟΓΕΙΟ ΚΤΙΡ. ΜΑΧ

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

στον αγώνα των παλαιστινίων για γη, ζωή, αξιοπρέπεια και ελευθερία

ενάντια στον αφανισμό και τον εκτοπισμό τους από το ισραηλινό κράτος

Ενάντια στους σχεδιασμούς που επί δεκαετίες περιλαμβάνουν δολοφονίες, φυσική εξόντωση, βομβαρδισμούς και εποικισμούς, συλλήψεις και βασανισμούς, επιθέσεις και εκτοπισμούς, χτίσιμο τειχών στη Δυτική Όχθη και τη Γάζα -τη μεγαλύτερη «ανοιχτή» φυλακή του πλανήτη.

Ενάντια στη νέα ανθρωποσφαγή που εξελίσσεται μετά τις 7/10, με αφορμή την επίθεση της Χαμάς, στην οποία εμπλέκονται έμμεσα ή άμεσα πλήθος κρατών, στην κατεύθυνση ανακατανομής της παγκόσμιας ισχύος.

Ανθρωποσφαγή στην οποία συμμετέχει ενεργά το ελληνικό κράτος στο πλαίσιο της ελληνο-ισραηλινής συμμαχίας της τελευταίας δεκαετίας και ως προκεχωρημένο νατοϊκό φυλάκιο στη ΝΑ Ευρώπη και Μεσόγειο, παρέχοντας τις βάσεις της Σούδας και της Ελευσίνας.

Στεκόμαστε στο πλευρό όσων εβραίων, μέσα στο Ισραήλ και σε ολόκληρο τον κόσμο, αντιστέκονται στην πολιτική του ισραηλινού κράτους.

ενάντια σε κάθε είδους εξουσία, κοσμική ή θρησκευτική

τώρα και για πάντα, εσωτερικός εχθρός στις πολεμικές εμπλοκές του ελληνικού κράτους

για μια νέα ιντιφάντα στη Γάζα, στην Ιερουσαλήμ, στη Δυτική Όχθη, σε όλο τον πλανήτη

ανοιχτή αντιπολεμική Ⓐ συνέλευση αναρχικών

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1973-2023

50 ΧΡΟΝΙΑ από τη Μεγάλη Εξέγερση του Νοέμβρη του 1973

Παραμένουμε ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ της κοινωνικής ειρήνης, σύντροφοι και αδελφοί μ' όλους εκείνους, που δεν μπήκαν στον «ίσιο» μεταπολιτευτικό δρόμο, που δεν ήταν ήρωες, αλλά άνθρωποι, οι οποίοι μπορεί ν' αγωνίστηκαν πολλές φορές με λάθος απόψεις, αλλά προσπάθησαν να μείνουν κοντά στις ρίζες της ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΞΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ.

Μ' όσους κατασυκοφαντήθηκαν, διώχθηκαν και φυλακίστηκαν, επειδή ονειρεύτηκαν όλα αυτά τα χρόνια έναν ανεξούσιο κόσμο πέρα από τα δημοκρατικά «νοήματα» και «μηνύματα» των κάθε λογής κρατούντων, αριστερών ή δεξιών.

Μ' όσους παρέμειναν ακλόνητα μακριά από τους νεκροθάφτες της Εξέγερσης, τα κόμματα, τα πλοκάμια της πολιτικής και τους εκβιασμούς της, κρυφούς ή φανερούς, μακριά από συμβιβασμούς μικρούς ή μεγάλους, μακριά από λογικές του είδους «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα».

Γιατί καμία εξουσία δεν είναι ανίκητη, καμία καταπίεση και εκμετάλλευση, όσο σκληρή και αν είναι, δεν θα φέρει το τέλος της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Εκθέσεις-Προβολές κατά τη διάρκεια του διημέρου 15-16 Νοεμβρίου

ΕΚΔΗΛΩΣΗ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, Ισόγειο ΜΑΧ

Τετάρτη 15/11 - 18:30 - ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, Ισόγειο ΜΑΧ

ΘΕΜΑ: *50 χρόνια μετά, η συλλογική μνήμη, από τις «αιρετικές» στις ανατρεπτικές μεταπολιτευτικές διαδρομές*

ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ